

Теодор Љубавић
(крај XV века – после 1523)

Мољење Ђурђа Љубавића часним презвитерима . . .

У животу мојем обећах се служити светим и божанственим црквама и ја окајани и недостојни раб и слуга Христов, видећ у светим и божаственим црквама наше земље умањење светих и божаствених књига, грехова ради наших, и одлучих се ја, окајани, на ово дело за свете и божаствене цркве и с мојим братом калуђером Теодором, а по налогу нашег старца и родитеља Божидара Горажданина код великог архијереја Христова Саве српског који је у Милешеви. И бејаш тада на црквеној служби ја окајани и дође одједном анђео господњи и позва ме по наредби великога цара Христа и не имадох кад све изрећи брату мојему калуђеру Теодору за окајану душу моју и за множину грехова мојих, како и говори Свето писмо, оци свети, о како се варамо окајани млади чекајући старости, а стари не верујући у косу смрти, а она не гледа на године, но све у гроб вуче намах! И ја све ово привремено тело хранећи, смрти се не сећајући, богатство иштући и славу, за слабошћу вапим и ја окајани преварих се уздајући се у младост, о, дивнога чуда! како животорну храну оставивши, једосмо храну смртну! Како се преварисмо, мада утврђени бејасмо божијим животом? О, беде моје колику тугу душа тада има разлучујући се од тела, и нема тада никога да јој помогне, оци свети, на пут јер пођох и ходих још њиме да на суд се предам Христов и одговор дам о гресима мојим . . . О, ученици и свештеници господњи, не би дан, не би ноћ, нити пак час, у којем се не нађох греху и врагу на услузи, а суда божија и часа смртнога нимало на ум не узимајући. Од младога ми узраста, чак и до сада угађах телу на весељима блудним, хоћу да говорим, о, о, моја безакоња о, о моја дела зла, која створих ја грешни . . . И где нам је сакрити се или утећи, кад земља и небо, сунце и месец, звезде и море, реке и бездани вапију на ме?

Брате мој, попе Теодоре, ако ти Бог подари живота и довршиш дело које почесмо творити, љубави ради Христове, молим се и умиљавам, браче мој, неки део остављај од цене нашег рукоделија, ако Бог изволи да се на светоме жртвенику служи у нашем рукоделију, да би како не заборавили нас свештеници Бога вишњега у светим молитвама.

И молим се, моја господо и оци и сви који усхтедну да ово загледају, не зазирите, нити узнегодите што глаголах много вама, никада нећу моћи опет с вама разговарати, јер на пут пођох на који никада не ходих.

О, блажени и часни презвитери Христови, ја окајани и худи међу иноцима и последњи Теодор, који се трудих о овом, смерно метанисање светости вашој (чиним) прегибавајући колена и скрштајући руке и лицем

падајући на земљу, окајани ја, и молим се, моја господо и оци и сви који загледати усхтедну у несаврешени ми састав, не зазирите, нити пак узропћите, но исправљајте. Јер стран је сами додир огња и слепоме путно хођење и без лађе по дубини брођење; тако и мени, невичном светим списима и без књига да поправљам ка таквој неизреченој пучини мисли погледати пометох се ропским страхом обхрван. Двојим страховима обузет бих, уздах се у милосрђе божије у бездан себе вргох неисцрпне дубине Светога писма и колико могох, пребрзо воденом извору оштроумља вашегга предлажем. А ви као добри мајстори у огњишту дубину испитујућег вам разума уложите моја оловна слова и огњепалним пламеном разума вашегга очишћено исправите, јер великим ће се нарећи ко уме исправити.

И ово велико моје безумље исповедам. Док творих све (штампарске) форме у туђим странама италијанским, имадох тада са собом једнога по телу брата. И дође му изненада смрт у лето 7027. месеца марта у други дан, и нека му је вечан помен. И тада се обретох безуман и сам пред овим делом . . .

Крај 7–ом веку. Почетак осмом веку, последњим годинама.

Године 7029 (1520/21). Ове године паде султан Сулејман на реку Саву са множином Исмаилћана, и прелажаху реку Саву као по суху тј. по мосту на обалу Срема, и други на лађама пловећи да не беше могуће ни рекама тим силним Исмаилћане задржати, као што Угрин имаше наду на те силне реке, Саву и Дунав, и опколише одсвуд гласовити Београд и друге околне градове, и лећаху као змајеви крилати, села и градове палећи. О чудо! тада такав јад земља та има, и у тој земљи, говоримо о Срему, дивна места и села запустеше, а цркве и градове разорише, а гласовити Београд по невољи Угрин преда Исмаилћанима, и уђоше у њ агаренска чеда месеца августа 28. дан. А госпођа Јелена, бивша деспотица по невољи остави славни град Купиник и даде се бекству преко реке Дунава у унутарњу Угрију, а славну и дивну земљу деспотову Турци попленише, а лепи град Купиник разорише месеца септембра 9 дан.